

Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca

Teză de doctorat

ROLUL LIDERILOR ISLAMICI AI ORGANIZAȚIILOR BAZATE PE CREDINȚĂ ÎN
PROMOVAREA DEZVOLTĂRII COMUNITARE

doctorand: Hani Jalal Mer'e Al Duliefi

coordonator: Gabriel Badescu

Cluj-Napoca

2024

Rezumat

Această teză explorează implicarea liderilor grupurilor religioase islamice din diferite națiuni din lumea islamică, concentrându-se asupra angajamentului acestora față de învățăturile antice și contemporane pentru a înțelege, implementa și promova principiile dezvoltării umane moderne.

Folosind o metodologie de studiu de caz, studiul examinează doi lideri religioși proeminenți reprezentând sectele sunnită și šiită: Fethullah Gulen, un influent gânditor islamic sunnit, și prințul Aga Khan IV, cunoscut și sub numele de Karim Shah Al-Husseini, un imam šiit ismailit care locuiește în lumea occidentală.

Primul model îl examinează pe Aga Khan al IV-lea, care conduce secta šiită ismailiților. El întruchipează o formă iluminată, seculară și apolitică a islamului šiit, deși poziția sa se bazează pe un sistem nedemocratic de conducere spirituală ereditară. Al doilea model se axează pe Fethullah Gulen, un cleric turc care reprezintă majoritatea musulmană sunnită. Acesta este un lider religios islamic luminat, secular, apolitic și neerediar, neafiliat nici ordinului sufi, nici tradiției conducerii religioase ereditare.

În acest studiu, mă concentrez asupra rolului jucat de o autoritate islamică religioasă și spirituală care nu deține nicio putere politică legitimă. Această autoritate diferă în abordarea și tehnicile sale de înțelegere a principiilor islamului și a manifestărilor sale în conceperea rolului politic adecvat, inclusiv a învățăturilor, tradițiilor și legilor sale, în comparație cu alte autorități religioase populare din principalele regate islamice.

Voi aborda unul dintre rolurile politice importante: procesul de stabilire și gestionare a dezvoltării durabile într-o comunitate religioasă. Aici, liderul care supraveghează procesul de dezvoltare este un simbol religios foarte respectat, iar comunitățile vizate sunt compuse din adepți dispersați spiritual, afiliați liderului lor spiritual printr-o legătură divină. Această legătură transcende diferențele naționale, rasiale, lingvistice și culturale, precum și mediile politice și sociale.

Prin urmare, această cercetare își propune să răspundă la întrebarea principală:

„În ce fel își exercită liderii religioși islamici influența asupra dezvoltării globale a societății, dincolo de afilierea religioasă, sectare și politice, pentru a îmbunătăți nivelul de trai al adepților lor și al altor membri ai societății?”

Teza abordează următoarele sub-întrebări:

1. Ce principii, legislații și practici religioase din cadrul islamului sunt propuse pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale societății și ce mecanisme și practici sunt susținute pentru a satisface aceste nevoi?
2. Ce roluri joacă liderii religioși contemporani în sprijinirea dezvoltării și ce instituții de dezvoltare sunt utilizate pentru a îndeplini acest rol?
3. Cum au gestionat liderii religioși preocupările legate de suveranitatea politică pentru a aborda contextele geopolitice dispersate din cadrul comunității religioase?
4. Ce obstacole religioase, politice și sociale împiedică eforturile liderilor religioși și în ce măsură aceste obstacole au fost depășite de liderii religioși?
5. Ce pot învăța partidele politice religioase, grupurile religioase și organizațiile religioase din experiențele Imamului Ismaili și ale mișcării de serviciu a lui Fethullah Gulen pentru a obține o creștere susținută pentru comunitățile pe care le deservește?

Semnificația cercetării

Acest studiu se încadrează în categoria studiilor privind religia și dezvoltarea, un domeniu care investighează modul în care factorii religioși influențează procesele de dezvoltare economică, socială și culturală. Acesta se concentrează pe înțelegerea modului în care religia modelează valorile și credințele care influențează creșterea economică și progresul social, precum și pe examinarea interacțiunilor dintre religie și politicile guvernamentale. În ciuda unei bogății de studii islamice în alte domenii, în biblioteca arabă lipsesc în general cercetările de acest tip.

Cercetarea analizează impactul valorilor și principiilor islamice cuprinse în Coran asupra dezvoltării globale în țările islamice. Ea examinează aplicarea unor principii precum justiția socială, egalitatea, drepturile fundamentale, rolul femeilor, reducerea sărăciei și distribuirea bogăției în economia islamică. În plus, acesta explorează modul în care aceste valori influențează practicile de dezvoltare în societățile islamice și rolul instituțiilor religioase în promovarea dezvoltării durabile.

Acest studiu se remarcă prin abordarea realității economice și politice contemporane a sectei Ismaili și a liderului acesteia, Aga Khan, subliniind realizările sale în materie de dezvoltare, care ar putea servi drept model pentru multe mișcări, secte și partide islamice locale.

Studiul aduce, de asemenea, o contribuție semnificativă la cercetarea arabă prin examinarea Nation of Islam, o sectă islamică emergentă care nu are adepți în Orientul Mijlociu, Asia sau Africa. Această sectă operează exclusiv în Statele Unite, având ca reprezentanți negri americani. În plus, studiul pune în lumină mișcarea Fethullah Gulen din Turcia, care nu este foarte cunoscută în lumea arabă. Mișcarea este adesea prezentată negativ în mass-media influențată de propaganda oficială turcă a Partidului Justiției și Dezvoltării, condus de președintele Recep Erdogan, care o etichetează drept organizație de lovitură de stat și grup terorist.

Studiul este unic deoarece utilizează o varietate de modele realiste în ceea ce privește religia, locația, etnia și contextul politic, social și istoric. Această diversitate îmbunătățește cercetarea, îi extinde sursele și oferă cititorului o gamă largă de experiențe științifice reflectate în aceste modele. Prin legătura dintre religie și dezvoltare, studiul oferă recomandări politice care pot spori eforturile de dezvoltare ale guvernelor și instituțiilor societății civile din țările cu majoritate islamică.

Studiul este organizat în șase capitole.

Primul capitol prezintă contextul și importanța studiului. Al doilea capitol explorează noțiunea de religie, astfel cum este definită de sociologii specializați în studii religioase, împreună cu diverse forme de credințe și comportamente religioase. Acesta include o investigație cuprinzătoare a originilor religiei și a influenței sale asupra societății și politicii, concentrându-se asupra teoriilor funcționale. În plus, capitolul examinează impactul religiei asupra societății, aprofundând credința islamică și ideile sale esențiale legate de dezvoltare și luând în considerare traiectoria viitoare a religiei. De asemenea, se discută cele două facțiuni principale ale islamului, sunniții și șiiții, și ideologiile lor politice contrastante, în special conceptele de califat și tutelă. De asemenea, este abordat rolul sufismului în dezvoltarea culturală islamică.

Capitolul 3 abordează economia islamică, tranzacțiile financiare și activitățile religioase legate de finanțe, precum zakat și khums. Capitolul se încheie cu o analiză a conceptului de reformă religioasă în islam, discutând necesitatea acesteia, diferitele metodologii și contribuțiile la progres.

Capitolul 4 examinează conceptul islamic de dezvoltare, explorând modernizarea și conceptele actuale de dezvoltare. Acesta oferă un rezumat al rădăcinilor istorice ale acestor idei și al principalelor ideologii asociate cu creșterea actuală. Capitolul continuă cu o analiză a unui cadru conceptual actual și prezintă o evaluare succintă a perspectivelor contemporane privind

doctrina islamică aliniată cu progresul cuprinzător. Acesta include, de asemenea, o analiză a conceptelor de dezvoltare ale lui Aga Khan, reprezentantul islamului šiit ismailit, detaliind principiile de creștere ale sectei, conceptul de imamat și trăsăturile unice ale comunității šiite ismailite. În plus, acesta evaluează cunoștințele specializate și rolul agențiilor de dezvoltare înființate de Aga Khan.

Capitolul 5 se concentrează pe experiențele lui Fethullah Gulen, un cleric musulman turc care reprezintă comunitatea sunită, și pe organizația sa în expansiune. Acest capitol examinează contextul istoric care a condus la apariția mișcării, în special transformările politice din Turcia după prăbușirea califatului otoman și fondarea Republicii Turce laice. Acesta analizează trecutul lui Gulen și procesul evolutiv al organizației religioase pe care a înființat-o. În plus, se examinează rolurile instituțiilor înființate de mișcare, contribuțiile acestora la promovarea dezvoltării și obstacolele cu care s-au confruntat.

Metodologia cercetării

În acest studiu privind dezvoltarea și influența religiei asupra dezvoltării, am folosit teoria structural-funcțională pentru a examina diverse aspecte ale religiei, inclusiv religiozitatea, terorismul, sufismul și politizarea religiei. În plus, am explorat modele de relații în realitatea socială, cum ar fi afilierea sectară, relația dintre adepții sectei Ismaili și imamul lor, stilul de viață și religiozitatea šiită. În plus, am investigat adepții predicatorului Gulen și relația lor cu religia, precum și rolul religiei și al structurii sociale în cadrul grupurilor religioase și impactul acesteia asupra dezvoltării globale.

Am utilizat o metodologie de studiu de caz pentru a examina subiectul principal al studiului, concentrându-mă pe doi lideri religioși proeminenți care servesc drept reprezentanți ai sunniților și šiiților, două secte semnificative în epoca modernă. Printre aceste persoane se numără Fethullah Gulen, un influent gânditor islamic sunnit, și prințul Aga Khan IV, cunoscut și sub numele de Karim Shah Al-Husseini, un imam šiit ismailit care locuiește în lumea occidentală.

Am utilizat o strategie comparativă pentru a evalua și contrasta modelele de cercetare, cu scopul de a descoperi orice paralele, simetrii sau diferențe între acestea. Această abordare a contribuit, de asemenea, la clarificarea relației dintre variabilele studiate.

Pentru a investiga întrebările de studiu, am analizat documente istorice care oferă o perspectivă asupra bazei intelectuale și teologice a grupurilor religioase. Studiul încearcă să înțeleagă

perspectivele, structurile cognitive, moștenirea politică și evenimentele istorice care au modelat creșterea grupurilor. Scopul este de a examina impactul condițiilor istorice, politice și etnice asupra progresului cognitiv al grupurilor, precum și elementele care au modelat dispoziția, cultura și maturizarea lor spirituală. În plus, studiul investighează factorii istorici, politici și sociali care au modelat structura intelectuală a grupurilor. A fost imperativ să se dezvolte convingeri bazate pe dovezi istorice, ceea ce a implicat examinarea critică a istoriei și efectuarea unei analize aprofundate a contextelor istorice ale grupurilor. Această evaluare respinge prejudecățile și perspectivele rigide.

Pentru a efectua o examinare riguroasă și concentrată a fundamentelor intelectuale, a fost utilizată o gamă largă de surse și a fost întreprinsă o cercetare aprofundată a faptelor istorice pentru a asigura integritatea științifică a conținutului. Cercetarea a examinat dezvoltarea istorică a anumitor comunități religioase și apoi a analizat studii contemporane scrise atât de persoane din interiorul, cât și din exteriorul comunităților. Aceste studii au descris contextul actual al evenimentelor și evoluțiile recente din cadrul grupurilor. Cercetarea a examinat, de asemenea, site-urile web ale comunităților și a analizat conținutul vizual, scris și oral produs de conducerea grupurilor religioase. În plus, au fost observate interacțiunile dintre membrii grupurilor pe platformele de rețele sociale și s-a discutat cu persoane din diferite medii etnice pentru a investiga percepțiile acestora asupra programelor de dezvoltare a conducerii religioase.

Presa mondială și site-urile media au fost examinate pentru a prezenta un portret imparțial al acțiunilor conducerii religioase, caracteristicile sale culturale și civilizaționale, astfel cum sunt percepute de comunitățile gazdă, și evaluări imparțiale ale inițiativelor de dezvoltare și impactul lor potențial, atât pozitiv, cât și negativ, asupra comunităților vizate. Am efectuat o analiză a facțiunilor religioase din cadrul comunităților sunnite și šiite care se opun stilului de conducere al altor secte religioase. Această analiză compară aceste grupuri pe baza eficacității, vitalității, unității, adaptabilității la circumstanțele actuale și capacității lor de a-și satisface nevoile de dezvoltare. De asemenea, am luat în considerare perspectivele lor politice și ideologice.

Am utilizat metodologia conducerii politice, care a devenit din ce în ce mai populară în analiza politicilor publice în ultimul deceniu. Această alegere a fost făcută datorită implicării active a liderilor religioși în conducerea organizațiilor lor de dezvoltare, în gestionarea afacerilor comunităților lor spirituale și sectare, în formularea politicilor pentru aceste organizații și în îndrumarea adeptilor lor pe baza valorilor și principiilor care au impact asupra politicii și

dezvoltării. Burns (1978) și Blundell (1987) au căutat să îmbunătățească înțelegerea noastră asupra leadershipului politic prin examinarea contextului său și analizarea acestui fenomen complex. Scopul a fost de a examina acțiunile politicianilor în abordarea problemelor societale, de a explora dinamica puterii și influența liderilor politici (în special a liderilor religioși care se angajează în roluri politice) asupra adeptilor lor și de a evalua impactul trăsăturilor personale de leadership asupra publicului larg prin analiza individuală a liderilor folosind teoriile personalității. În mod tradițional, științele politice au utilizat rareori această metodologie, iar experții atribuie această utilizare limitată caracterului complex al conducerii politice, care contrazice frecvent preceptele eticii democratice liberale. Liderii religioși, în special în cadrul islamului, nu ajung la putere prin alegeri democratice. În schimb, ei își obțin punctele de vedere religioase și politice prin ereditate sau autoimpunere, bazându-se pe trăsături personale.

Am intervievat cadre universitare, cercetători specializați în dezvoltare și studii islamice, științe politice și sociale, precum și reprezentanți ai organizațiilor afiliate anumitor grupuri islamice. Aceste interviuri au fost realizate în persoană sau online prin intermediul unor platforme precum Google Meet și Facebook Messenger. Interviurile au urmărit să determine concluziile studiului prin compararea acestora cu răspunsurile experților intervievați, luând în considerare expertiza lor academică și rezultatele cercetărilor în domenii care se suprapun cu teza academică. Intervievaților li s-a dat libertatea de a alege întrebările la care doreau să răspundă și s-a convenit să nu se dezvăluie identitatea respondenților.

Principalele rezultate și recomandări

Cercetarea concluzionează că islamul promovează în mod inerent principii de dezvoltare care se aliniază, într-o anumită măsură, teoriilor contemporane de dezvoltare. Aceste principii includ promovarea libertății, justiției, egalității, respectarea drepturilor omului, sprijinirea grupurilor marginalizate, a femeilor și a copiilor, precum și lupta împotriva sărăciei și analfabetismului. În plus, islamul pledează pentru protecția mediului, securitate, pace între societăți și sporirea coeziunii sociale, a încrederii reciproce și a integrării în cadrul și între societățile umane. Aceste concepte și metodologii pot fi rafinate și modernizate pentru a răspunde cerințelor societății contemporane și pentru a inspira grupuri și instituții eficiente ale societății civile în vederea atingerii obiectivelor globale de dezvoltare.

Cercetarea identifică, de asemenea, o nevoie urgentă de reformă religioasă, care implică revizuirea credințelor tradiționale care contrazic obiectivele de dezvoltare și principiile

drepturilor omului. Aceste contradicții includ conflictele religioase, utilizarea violenței și a terorismului pentru a impune politici religioase și manipularea emoțiilor pentru a atinge obiective politice distructive. Astfel de acțiuni subminează securitatea, pacea socială și coexistența pașnică și promovează discriminarea bazată pe religie, sectă, sexualitate sau rasă, contrară esenței religiei și valorilor sale universal împărtășite.

În concluzie, cercetarea prezintă mai multe idei și recomandări. Oferirea de sprijin politic internațional eforturilor instituționale și individuale de reformă religioasă ar purifica efectiv religiile și sectele de corupție și ar aborda comportamentele care contravin principiilor demnității umane, valorilor păcii și respectării drepturilor și libertăților omului. Acest sprijin ar viza în special corupția intelectuală, financiară și administrativă, promovând în același timp creșterea generală.

Textul propune consolidarea influenței liderilor religioși care posedă calități precum iluminarea, deschiderea, toleranța și opoziția față de violență, intoleranță și rasism. Se sugerează stabilirea de parteneriate cu acești lideri pentru a le solicita sfatul în definirea valorilor dezvoltării și colaborarea în vederea atingerii obiectivelor de dezvoltare aprobate și puse în aplicare de instituțiile internaționale.

Cuvinte cheie:

dezvoltare și religie, conflicte religioase, terorism, islam, leadership, drepturile omului

CUPRINS

1. INTRODUCERE	1
2. RELIGIA ȘI DEZVOLTAREA	8
3. ISLAMUL ȘI DEZVOLTAREA	37
4. AGA KHAN ȘI DEZVOLTAREA	197
5. MIȘCAREA FATHALL GULEN ȘI DEZVOLTAREA	238
6. DISCUȚII ȘI CONCLUZII	267
7. BIBLIOGRAFIE	275